

ANALIZA RYNKU
TURYSTYCZNEGO
TUNEZJI

ANETA BARAN

ZBT SUM

2013/2014

Spis treści

Wstęp	3
ROZDZIAŁ I. Podstawowe uwarunkowania rozwoju turystyki przyjazdowej, krajowej i wyjazdowej	4
1. Ogólne informacje o Tunezji	4
2. Atrakcje turystyczne przyciągające największą liczbę turystów:	7
3. Infrastruktura turystyczna i komunikacyjna:	10
4. Podstawowe determinanty konsumpcji turystycznej ludności:	13
5. Narodowa administracja turystyczna	14
6. Narodowa organizacja turystyczna, rynki docelowe i narzędzia promocyjne	15
7. Inne uwarunkowania rozwoju turystyki (kształcenie kadr, ośrodki badawcze i inne) .	16
ROZDZIAŁ II. Rynek recepcji turystycznej (zagraniczna turystyka przyjazdowa)	18
1. Przyjazdy i główne kraje emitujące:	18
2. Dochody z turystyki przyjazdowej	25
3. Analiza profili konsumenckich turystów pochodzących z najważniejszych rynków emisyjnych.	27
4. Główne obszary koncentracji zagranicznego/pryjazdowego ruchu turystycznego: ...	27
ROZDZIAŁ III. Rynek emisji turystycznej (turystyka wyjazdowa):	28
1. Poziom aktywności turystycznej mieszkańców danego kraju/regionu w turystyce zagranicznej:	28
2. Wydatki na podróże zagraniczne:	29
3. Ulubione destynacje mieszkańców Tunezji	31
ROZDZIAŁ IV. Znaczenie badanego rynku dla Polski/regionu	31
1. Analiza przyjazdów do Polski/regionu z opisywanego rynku:	31
2. WUTZ (Wskaźnik Użyteczności Turystyki Zagranicznej) dla Polski analizowanego rynku	31
3. Zaangażowanie marketingowe Polski/regionu na danym rynku i zaangażowanie marketingowe danego kraju w Polsce:	32

4. Analiza wyjazdów Polaków do analizowanego kraju:	33
ROZDZIAŁ V. Analiza SWOT rynku turystycznego Tunezji.....	38
ROZDZIAŁ VI. Prezentacja przykładowej oferty.	39
Zakończenie.....	42

Wstęp

Do swojej analizy wybrałam właśnie Tunezję, z kilku przyczyn. Po pierwsze jest to **jeden z bardziej perspektywicznych rynków dla inwestycji w sektorze turystycznym**. Sprzyjającą okolicznością dla rozwoju tunezyjskiej turystyki jest fakt, że sąsiednie kraje - Libia i Algieria - nie posiadają rozwiniętego sektora usług turystycznych. Do tego dzięki porozumieniu o stowarzyszeniu Tunezji z UE z 1998 roku stopniowo znoszone są bariery w handlu i podróżowaniu. Fakt ten w połączeniu ze wzrastającą liczbą tanich połączeń lotniczych z Europą powoduje wzrost liczby turystów, którzy udają się do tego kraju samodzielnie, bez pośrednictwa biur podróży. Drugim i decydującym powodem jest fakt, że sama odwiedziłam ten kraj, jednak 7-dniowa wycieczka nie zapewniła mi poznania szczegółów rynku turystycznego Tunezji i dzięki tej pracy pragnę dowiedzieć się przydatnych informacji, które dałyby możliwość zarówno innym turystom, jak też Biurom Podróży zorientować się w sytuacji panującej w Tunezji, dowiedzieć się o perspektywach rozwoju tego kraju itp.

Na dzień dzisiejszy sytuacja panująca w Tunezji nie jest najlepsza. Po przewrocie politycznym z 2011 roku liczba turystów boleśnie spadła o 45% w stosunku do roku poprzedniego (W 2010 r. Tunezję odwiedziło prawie 7 mln turystów. Jednak po rewolucji ich liczba spadła do 4,5 mln. Rok 2012 przyniósł ożywienie w tym sektorze usług dzięki ok. 6 mln gości, którzy zostawili 1 mld dolarów.

Z powodu konfliktów politycznych w wielu tunezyjskich miastach nadal organizowane są demonstracje, strajki, zamieszki, co bardzo negatywnie wpływa na szeroko pojętą turystykę, mimo iż władze tego kraju zapewniają, że turyści mogą czuć się bezpiecznie.

Obecnie trwa walka o powrót wczasowiczów. Atutem Tunezji są przede wszystkim warunki naturalne, łagodny klimat i kultura arabska przyjazna turystom. Jeżeli Tunezja wykorzysta swoją szansę i zmieni wizerunek swojego kraju, będzie miała okazję poprawić swoją sytuację gospodarczą, która obecnie nie jest najlepsza- bardzo duża część hoteli i innych obiektów znajduje się w obcych rękach.

Praca opiera się głównie na analizie źródeł wtórnych a większość informacji pochodzi z Internetu, przewodników. Bardzo przydatna była strona Ambasady Rzeczypospolitej w Tunisie, skąd czerpane były informacje o aktualnej ciężkiej sytuacji w Tunezji, ostrzeżeniach dla turystów itp.

ROZDZIAŁ I. Podstawowe uwarunkowania rozwoju turystyki przyjazdowej, krajowej i wyjazdowej.

1.Ogólne informacje o Tunezji¹

Położenie geograficzne

Tunezja jest najbardziej na północ wysuniętym krajem kontynentu afrykańskiego. Od Europy oddzielona jest 140 km cieśniny sycylijskiej. Kraj należy do regionu Maghrebu, położonego między Morzem Śródziemnym, Saharą a Atlantykiem, do którego należą także Mauretania, Maroko, Algieria i Libia. Tunezja jest najmniejszym krajem tego obszaru. **Powierzchnia Tunezji wynosi 163 610 km²** . Kraj od wschodu graniczy z Algierią (965 km wspólnej granicy), od południowego wschodu z Libią (459 km) a od północy i wschodu granicę stanowi Morze Śródziemne (1.298 km wybrzeża). Najwyższy szczyt Tunezji - Djebel Chaambi ma 1544 m i leży w masywie gór Atlas. Najdłuższą rzeką jest Medjerda (460 km). **Pustynia Sahara zajmuje od 33 do 40% powierzchni kraju.** Średnia wysokość kraju n.p.m. to 700 m.

Ludność

- Tunezja liczy **10.629.186** mieszkańców na lipiec 2012 r.
- Średnia gęstość zaludnienia wynosi 67,7 osób/km² .
- Grupy etniczne : Arabowie 97%, Berberowie 1%, Europejczycy 1%, Żydzi i inni 1%.
- Stolicą kraju jest Tunis, liczący 728.453 mieszkańców(aglomeracja 2 477 400) - 2012 r.

Historia Tunezji

W 814 p.n.e. Fenicjanie założyli Kartaginę (obecnie przedmieścia Tunisu), która po latach świetności i rywalizacji z Rzymem została kompletnie zniszczona w wyniku trzeciej wojny punickiej w 146 p.n.e. Prowincja rzymska " Africa " (ze stolicą w Kartaginie) stała się spichlerzem Rzymu i przeżywała kolejny okres rozkwitu aż do upadku Cesarstwa . Po

---

¹ dane pochodzą ze strony Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Tunisie-
<http://www.tunis.msz.gov.pl/pl/> data odczytu:22.10.2013

okresie rządów Bizancjum , w efekcie prób opanowania Afryki przez Arabów, w 670 r. został założony Kairuan jako baza ekspansji islamu . Od 800 r. rządziło tu wiele dynastii, między innymi Hafsydzi , aż do 1574 r., kiedy kraj został włączony do Imperium Osmańskiego . W 1881 r. rozpoczął się okres protektoratu francuskiego i trwał do 20 marca 1956 kiedy Tunezja odzyskała niepodległość. Rok później została proklamowana republika i na czele państwa stanął Habib Burgiba –pierwszy prezydent niepodległej Tunezji, a od 1987 Zine El Abedine Ben Ali, który to odsunął od władzy byłego prezydenta przeprowadził „medyczny zamach stanu”. Rewolucja Jaśminowa zmusza Ben Alego do opuszczenia kraju. 23 października 2011 roku zostają przeprowadzone pierwsze demokratyczne wybory do Tunezyjskiego Zgromadzenia Konstytucyjnego. Powstaje koalicja złożona z 3 zwycięskich partii.²

Poziom urbanizacji kraju wynosi 65 % .

Miasta położone są głównie na północnym i wschodnim wybrzeżu kraju. Mieszka w nich 80 % całej populacji miejskiej, natomiast w 13 nadmorskich gubernatorstwach mieszka 66 % wszystkich mieszkańców kraju.

Struktura wieku przedstawia się następująco :

- 0-14 lat - 24 % ludności kraju , 15-64 lat - 69,1 % , powyżej 65 lat - 6,9 % .
- Średnia wieku całej ludności Tunezji wynosi 28,3 lata,
- Przyrost naturalny - 1,18%,
- Średnia długość życia: kobiety 76,2 lat, mężczyźni 72,3 lata, średnia dla kraju 74,2 lata.
- Analfabetyzm 23% ludności kraju (w tym kobiety 32 %, mężczyźni 14%).
- Wskaźnik ubóstwa: 3,8 %
- Wskaźnik aktywności zawodowej (2007 r.) : mężczyźni 68,8 %, kobiety 25,3 %, kraj 46,8%

---

² <http://tunezja.org.pl/historia-tunezji> data odczytu:22.10.2013

- Po maturze 27 % młodzieży kontynuuje naukę w szkołach wyższych państwowych i prywatnych.

Języki urzędowe

Obowiązujący język - arabski , powszechnie używany jest również francuski .Tunezja jest najbardziej jednorodnym pod względem językowym krajem Maghrebu. Prawie cała ludność używa tunezyjskiej odmiany języka arabskiego i zna również język arabski klasyczny, który jest językiem oficjalnym. Tunezyjska odmiana języka arabskiego jest w rzeczywistości dialektem, pochodzącym od języka arabskiego klasycznego, nie podlegającym jednakże żadnej normalizacji językowej.

Warunki klimatyczne

Północ Tunezji jest pod wpływem klimatu śródziemnomorskiego z przewagą wiatrów morskich, sięgających często południa Francji. Wiatry te powodują, szczególnie w sezonie zimowym, spadek temperatury i zwiększoną ilość opadów. Dzięki temu roślinność na północy jest bujniejsza i bardziej zróżnicowana. Pozostała część kraju, oddzielona grzbietem gór i pagórków od północnej części, jest w strefie klimatu pustynnego, saharyjskiego, z suchym i gorącym wiatrem „sirocco”. Średnia nasłonecznienia kraju to 3000 godzin rocznie, średnioroczna wielkość opadów od 1000 mm na północy do 380 mm w centrum i poniżej 200 mm na południu. W masywie górskim Kroumirie, temperatura może spadać poniżej 0°C w zimie, a w regionach pustynnych, na południu Tunezji, dochodzić do 50°C w lecie.

Główne bogactwa naturalne

Ropa naftowa, gaz ziemny, fosforyty, rudy żelaza, ołów, sól, cynk, gips.

System walutowy, kurs , wymiana

Waluta: dinar tunezyjski (TND), który dzieli się na 1000 milimów. Średnia stopa wymiany w 2012 roku: 1 euro =2,006 dinara tunezyjskiego, 1 USD = 1,575 dinara tunezyjskiego.

Wwóz i wywóz waluty tunezyjskiej jest całkowicie zabroniony.

Religia

Dominującą i oficjalnie państwową religią w Tunezji jest **Islam**, którego wyznawcami jest **98 % populacji kraju**. Chrześcijanie stanowią 1%, mieszkańców kraju, wyznawcy judaizmu i innych religii także 1 %. Konstytucja tunezyjska przewiduje swobodę wyznania wiary, szczególnie jeśli nie stanowi ona naruszenia porządku publicznego. Generalnie prawo to jest przez rząd respektowane. Zakazane jest tworzenie partii politycznych na bazie jakiegokolwiek religii. Zakazany jest również prozelityzm.

Handel zagraniczny

W ciągu ostatnich lat następował znaczący wzrost wartości handlu zagranicznego Tunezji.

Tempo wzrostu gospodarczego na koniec 2012r. wyniosło 3,4 % , bezrobocie kształtuje się na poziomie 17% (18,9% w 2011r). Poprawiły się wskaźniki produkcji przemysłowej 1,6% (do -3,6% w 2011r.), oraz wzrost przemysłu chemicznego 14,8%.

2.Atrakcje turystyczne przyciągające największą liczbę turystów:

Kartagina

Obecnie są to przedmieścia Tunisu. Kartagina została założona w IX w. p.n.e. przez Fenicjan i była bardzo ważnym ośrodkiem handlowym i politycznym w regionie Morza Śródziemnego. Przyciąga tragizmem swojej barwnej historii, gdyż była to potęga zagrażająca Rzymowi, lecz po serii wojen została doszczętnie zniszczona i ponownie zasiedlona przez Rzymian. Do dziś podziwiać tam można wiele rzymskich pozostałości...

El Jem - Koloseum

Koloseum El-Jem to perła wśród tunezyjskich zabytków. Ten obiekt jest trzecią największą budowlą tego typu na świecie (po koloseum w Rzymie i Kapui)

Kerkouane

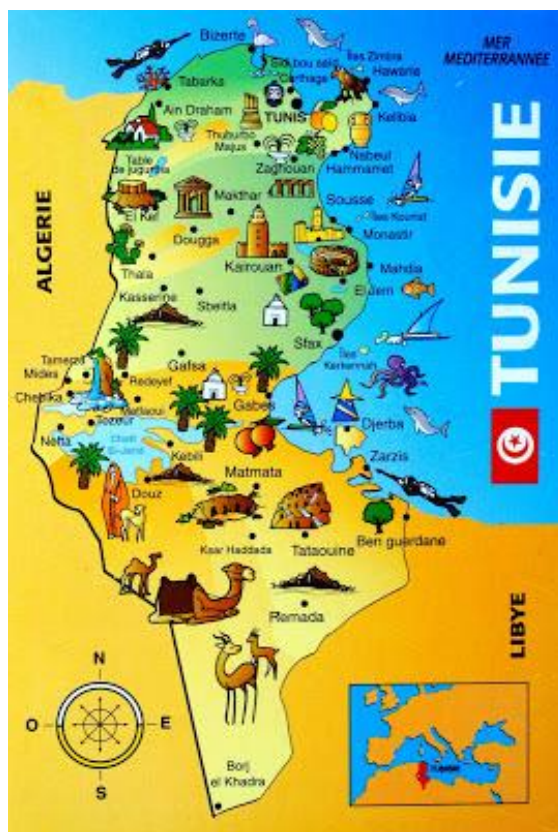
Wyjątkowość tego miejsca polega na tym, że rozwijające się doskonale przez wiele wieków miasto zostało zniszczone dwa tysiące lat temu i nigdy nie zostało odbudowane - zostało zasypane przez piasek. Ruiny odkryto dopiero podczas prac wykopaliskowych w latach 1957-1961. W 1982 r. Kerkouane i pobliskie punickie cmentarzysko zostało wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturalnego UNESCO.

Djerba - wyspa tysiąca palm

Wyspa ta ma średnio 20 km szerokości i 25 km długości. Jej powierzchnia wynosi 510 km². Z powodu idealnego klimatu do wypoczynku, rozwinęła się tu potężna baza turystyczna. Porośnięta jest gajami palmowymi i oliwnymi, sadami cytrusowymi i figowcami. To właśnie tam znajduje się park z 400 krokodylami nilowymi przywiezionymi z Madagaskaru.

Sidi Bou Said

Uważane jest za najpiękniejsze miasto w całym basenie Morza Śródziemnego. W Tunezji zaś przyciąga najbogatszych mieszkańców. Usytuowane na klifie nad Zatoką Tuniską, górując nad niewielkim portem, stanowi najbardziej malowniczą miejscowość tego kraju. Wszystkie domy pomalowane są na biało, a okiennice i drzwi na niebiesko. Niepowtarzalna roślinność, architektura i niezwykle wyrafinowane poczucie smaku i estetyki mieszkańców, sprawia, iż Sidi Bou Said wygląda jak miasto z pocztówki - czyste, zadbane, po prostu piękne.

Ryc.1. Rozmieszczenie atrakcji turystycznych w Tunezji.

Źródło: <http://www.memoriesthatremain.com/2010/06/tunisie.html> , data odczytu:2.11.2013

Wymienione miasta to tylko namiastka atrakcji historyczno-kulturowych jakie oferuje Tunezja. W tym miejscu należy również wspomnieć o atrakcjach turystyczno-rekreacyjnych jakimi są:

- nurkowanie (szczególnie polecane na północy w okolicach Tabarki)
- polowania na dziki w okolicy Ain Drahem
- żeglarstwo (porty żeglarskie w Bizercie, Tabarce, Monastirze)
- Parki Narodowe i rezerваты- najsłynniejszy nad jeziorem Ichkeul, w okolicach Bizerty
- lot balonem nad pustynią
- parki wodne

3. Infrastruktura turystyczna i komunikacyjna:

Infrastruktura transportowa³

Porty

- Tunezja posiada siedem morskich portów handlowych : Radès, Sfax, Bizerte, Gabès, Sousse, Zarzis i La Goulette.
- 96 % zagranicznej wymiany handlowej Tunezji odbywa się drogą morską, poprzez powyższe porty.
- Największym portem handlowym Tunezji jest port w Radès, koło Tunisu. W 1 trymestrze 2012 r. port ten przyjął 273 statki a przeładowano w nim 1mln 166 ton towaru, z czego 1 mln 136 ton w transporcie międzynarodowym.
- Największym portem pasażerskim jest La Goulette. W 1 trymestrze 2012 roku przyjęto w nim 103,864 pasażerów i 21,493 turystów statków wycieczkowych. Jest jednym z najczęściej odwiedzanych portów pasażerskich w zachodniej części Morza Śródziemnego.

Lotniska

- W kraju znajduje się 9 lotnisk międzynarodowych: Tunis-Carthage, posiadające możliwość przyjęcia 5 mln pasażerów rocznie, Djerba - Zarzis (4,5 mln pasażerów), Monastir - Habib Bourgiba (3,5 mln pasażerów), Sfax-Tina (500.000 pasażerów), Tozeur - Nefta (400.000 pasażerów), Tabarka (250.000 pasażerów), Gafsa-Ksar (200.000 pasażerów), Gabes - Matmata (200.000 pasażerów)

Transport kolejowy

- Kolej tunezyjska (SNCFT), licząca 2.153 km, zapewnia ponad 1/3 krajowego transportu pasażerskiego. Sieć kolejowa jest dobrze rozwinięta i w zasadzie do

---

³

http://tunis.msz.gov.pl/pl/tunis_tn_a_95/gospodarka/tunezja_kraj_ludnosc_administracja/tunezja__kraj__ludnosc__administracja data odczytu:28.10.2013

wszystkich ważniejszych miast tunezyjskich można bez przeszkód dotrzeć koleją. W Tunisie istnieje również kolej podmiejska, obsługująca najbliższe miejscowości.

Transport drogowy

- Sieć drogowa Tunezji liczy **19.371 km**, z czego 14.563 km to drogi asfaltowe (prawie 75% całości). Sieć autostrad liczy 360 km. Do roku 2016, w celu aktywowania rozwoju gospodarczego kraju, ma zostać powiększona do 1200 km..
- W czerwcu 2012r. uruchomiono przetarg międzynarodowy na autostradę z Gabes do Medenine na 84 km. Prace podzielono na cztery 21 km odcinki. Cały projekt wyceniany jest na 455 mln euro.

Transport drogowy dominuje w przewozie ludzi jak i towarów wewnątrz kraju.

Drogi główne i autostrady są zazwyczaj w dobrym stanie; drogi boczne - raczej złym. Istnieją dosyć dobre połączenia kolejowe między większymi miastami. Na północy kraju, gdzie sieć kolejowa jest mniej rozwinięta, rozbudowana jest sieć połączeń autobusowych linii SNTRI. Autobusy te mają klimatyzację i dość wysoki standard. Można też podróżować taksówkami międzymiastowymi. Są to charakterystyczne samochody kombi lub mini-vany w kolorze białym z czerwonym pasem. W dużych miastach Tunezji można korzystać ze środków komunikacji miejskiej niestety rzadko dopasowanej do rozkładu jazdy (najczęściej rozkładu jazdy w ogóle nie ma). Komunikacja odbywa się głównie autobusami, metrem czyli naziemnym tramwajem oraz wyjątkowo tanimi taksówkami w kolorze żółtym, gdzie światelko na przedniej szybie w kolorze czerwonym oznacza, że jest wolna; w kolorze zielonym - zajęta. Koszty przejazdu zależą od długości trasy (strefy) i wahają się od 0,500 do 1 TND za kilometr. Istnieje możliwość kupna biletów tygodniowych.

Dozwolona prędkość na autostradach to 110 km/h, drogach szybkiego ruchu: 90 km/h, w miastach: 50 km/h.⁴

Przejścia graniczne

Pomiędzy Tunezją a Algierią istnieją 4 przejścia graniczne: - Babouche; przejście górskie –Melloula, Tébessa, Taleb-El-Arbi. Granica tunezyjsko-libijska: główne i jedyne przejście

---

⁴ www.poradnik.poland.gov.pl data odczytu:20.10.2013

lądowe między tymi krajami to Ras Jedir, pisane czasem również jako Ras Ajdir lub Ras Jdir. Położone jest na południu Tunezji, 580 km od Tunisu.

Obowiązek wizowy

Dnia 8 sierpnia 2009 roku Tunezja zniosła obowiązek posiadania wiz wjazdowych dla obywateli polskich udających się do tego kraju. Odtąd wyjeżdżający do Tunezji, na okres do 90 dni, mogą wjeżdżać bez wizen. Zniesienie obowiązku wizowego dotyczy podróżnych wyjeżdżających do Tunezji w ramach zorganizowanych grup turystycznych oraz indywidualnie. Pobyt dłuższy niż 90 dni nadal wymaga uzyskania wizen wjazdowej. Przy wjeździe nie wymaga się biletu powrotnego ani posiadania określonej kwoty na czas pobytu. Paszport powinien być ważny nie mniej niż 6 miesięcy od daty wjazdu do Tunezji. Wjazd do Tunezji powinien nastąpić na podstawie paszportu nie budzącego wątpliwości co do jego autentyczności. Wszelkie uszkodzenia mechaniczne dokumentu, zamazane dane osobowe czy pieczęcie, mogą spowodować dosyć uciążliwą procedurę wyjaśniającą lub cofnięcie z granicy.

Infrastruktura turystyczna

W kraju w 2010 roku było :

- ponad 700 hoteli z w sumie z górą 200 tys. łóżek,
- 11 terenów golfowych – wkrótce przybędą kolejne, ośrodki spa i wiele innych atrakcji dla turystów.

W 2012 roku ta liczba wzrosła już do

- 820 zarejestrowanych hoteli, z czego około 73% znajduje się bezpośrednio przy plażach. Liczba łóżek wzrosła do 241,528⁵

80% hoteli posiada nie mniej niż 4 gwiazdki (należy jednak pamiętać o różnicy w standaryzacji pomiędzy krajami afrykańskimi a europejskimi. 4 gwiazdki tunezyjskie odpowiadają 3 gwiazdkom europejskim.

Tunezja posiada własne linie lotnicze: Karthago **Airlines**, **Nouvelair**, **Sevenair**, **Tunisair**, które umożliwiają transport pasażerów między kontynentami.⁶

---

⁵ www.isc.hbs.edu data odczytu:15.12.2013

4.Podstawowe determinanty konsumpcji turystycznej ludności:

Ustawowo najniższa płaca w Tunezji **wynosi 400 DT** jednak w większości przypadków w firmach prywatnych występuje tylko na papierze. Za to Tunezja ma duże sukcesy w zrównaniu płac dla obu płci na tym samym stanowisku. W sektorze prywatnym można czasem spotkać wyjątki jednak w sektorze publicznym jest to reguła.

Tab.1. Dochody ludności tunezyjskiej w latach 2009-2011

Dochody ludności w Dinarach			
	2009	2010	2011
Praca 48 godzin/tydzień	260,6	272,5	286
Praca 40 godzin/tydzień	225,1	235	246,3
Rolnictwo/ dziennie	8,019	8,380	9,00

Źródło: <http://www.ins.nat.tn/indexen.php> data odczytu:10.11.2013

Zatrudnienie

W 2012r. wskaźnik bezrobocia wyniósł 16,7%, zmniejszył się o 2,2% w porównaniu z rokiem 2011. (ok. 653 tys bezrobotnych). Na południu kraju bezrobocie przekracza 20%, centrum i północny wschód – 11,4%. Jednocześnie odsetek bezrobotnych absolwentów wyniósł 33,2% . W 2012r. stworzono 85000 nowych miejsc pracy.⁷

W tym miejscu należy wspomnieć, że turystyka daje ok. 400 tys. Miejsc pracy dla lokalnej ludności.

---

⁶ http://pl.wikipedia.org/wiki/Kategoria:Tunezyjskie_linie_lotnicze data odczytu: 15.12.2013

⁷ www.tunis.msz.gov.pl data odczytu: 20.12.2013

Ceny⁸

pieczywo - od 200 milimów za bagietkę do 2 dinarów za pieczywo tostowe

mleko - 1 TND/l

masło - 1,700 TND

jajka - 6-8 TND /30 szt.

sery żółte - 20-80 TND/kg

wędliny drobiowe i wołowe - 5-30 TND/kg

ryby - 10-50 TND/kg

owoce - 0,500 - 10 TND/kg

woda mineralna - 0,700 TND/1,5l

coca-cola - 1,600 TND/1,5 l

mydło - ok. 1 TND/kostka

daktyle - 5-20 TND/kg

benzyna - 1,500 TND/l

ropa - 1,300 TND/l

5.Narodowa administracja turystyczna

Administracja lokalna Tunezji zarządzana jest ze stolicy kraju za pośrednictwem dwóch organów: wydziałów zewnętrznych ministerstw i gubernatorów. Prawie wszystkie administracje są reprezentowane na szczeblu regionalnym. Urzędnicy, którzy są szefami służb, wypełniają polecenia administracji centralnej. Współpracują ściśle z gubernatorami.

Tunezja podzielona jest na 24 gubernoraty (województwa). Stanowią one największą regionalną jednostkę administracyjną. Każdy gubernorat podzielony jest na delegacje, które dzielą się z kolei na sektory, zwane również „imada”, będące najmniejszą jednostką

---

⁸ <http://poradnik.poland.gov.pl> data odczytu:20.12.2013

administracyjną. Średnio delegacja składa się z 8 sektorów. Tunezja liczy 264 delegacje, składające się z 2073 sektorów. Delegacja zazwyczaj nosi nazwę od miejsca swojej siedziby.

Administracja regionalna

Mając na uwadze nadmierną koncentrację decyzji podejmowanych w stolicy, rząd tunezyjski rozpoczął odważny proces decentralizacji różnych instytucji. Ważnym jego elementem jest etapowa decentralizacja administracji tunezyjskiej. Na czele gubernoratu stoi gubernator, najwyższą władzą administracyjną delegacji jest delegat, a szefem sektora jest omda. Wszyscy są urzędnikami państwowymi. Na czele miasta stoi przewodniczący, mający do pomocy członków rady miejskiej. Są oni wybierani w wyborach powszechnych odbywających się co 5 lat.

Sprawami turystyki zajmuje się Ministerstwo Turystyki - Le Ministère de Tourisme⁹

6.Narodowa organizacja turystyczna, rynki docelowe i narzędzia promocyjne.

Obecna strategia promocji Tunezji obejmuje głównie **promocję wypoczynku rodzinnego** na tunezyjskich plażach, ale także **turystykę kulturową, wypoczynek połączony z zabiegami SPA oraz aktywny wypoczynek** ukierunkowany na miłośników różnych rodzajów sportów m.in. **golfa**. Tunezyjczycy chcą również wypromować w Polsce uroki **saharyjskiej części Tunezji**.¹⁰ Tunezja zaczyna również promocję na szeroką skalę w zakresie **talassoterapii** , ponieważ stała się drugim państwem po Francji słynącym z tego typu zabiegów. Liczba turystów przyjeżdżających do Tunezji na **zabiegi medyczne** wzrosła 3-krotnie od 2003 roku.

---

⁹ <http://www.tunisietourisme.com.tn/> data odczytu: 15.12.2013

¹⁰ http://www.turinfo.pl/p/ak_id,40318,,tunezja,przedstawicielstwo_turystyki,dyrektor,raja_ammam,narodowa_organizacja.html, data odczytu 4.01.2014

Aktywnie działa **Tunezyjski Ośrodek Informacji Turystycznej** z siedzibą w Warszawie. **Tunezja była krajem partnerskim w trakcie międzynarodowych targów turystycznych TT Warsaw 2013**, które odbyły się w dniach 28-30 listopada 2013r. Z tej okazji odwiedził Polskę Minister Turystyki Tunezji.

Tunezyjskie ministerstwo turystyki planuje podjęcie intensywnych działań promujących w Polsce ofertę produktów turystycznych, poszerzenie dotychczasowej ich gamy oraz pozyskanie nowych grup klientów na przykład wśród osób w **wieku senioralnym**.

W zeszłym roku rząd tunezyjski, chcąc ratować gospodarkę, rozpoczął w Europie Zachodniej kampanię mającą na celu promocję turystyki. Jednak spotkała się ona z ostrą krytyką, zwłaszcza wśród Brytyjczyków. W bieżącym roku zmieniono strategię i regionem priorytetowym dla Tunezyjczyków stały się kraje Europy Środkowej, w tym Polska.

Turystyka jest dla gospodarki tunezyjskiej istotnym filarem (7% dochodu narodowego brutto, źródło pracy dla ok. 400 tys. osób). Nic dziwnego, że władze dbają o ten sektor i mimo obecnego kryzysu ekonomicznego i zawirowań politycznych nie zaprzestano inwestycji (m.in. ogromny teren hotelowo-rozrywkowy w Tozeur o wartości ponad 100 mln USD). Modernizowane są starsze obiekty, trwają kampanie marketingowe mające przywrócić wizerunek Tunezji jako kierunku przyjaznego i bezpiecznego.

Nacisk kładziony będzie również na rozwój turystyki kulturowej, ponieważ Tunezja ma się czym pochwalić w tej dziedzinie. Działania w tym zakresie będzie prowadzić również **Tunezyjski Urząd ds. Turystyki (ONTT) w Tunisie**.

7. Inne uwarunkowania rozwoju turystyki (kształcenie kadr, ośrodki badawcze i inne)

Badania oraz raporty Banku światowego i instytucji unijnych na temat kształcenia zawodowego w krajach arabskich wskazują na słabą jego kondycję, przede wszystkim na brak poradnictwa zawodowego w szkołach ukierunkowanie uczniów na zdobywanie wyłącznie wykształcenia wyższego oraz słabe powiązania sektora rynku pracy i edukacji. Należy również stwierdzić, że brak tam rozwiniętej koncepcji uczenia się przez całe życie, czyli podnoszenia kwalifikacji pracowników. Konieczne zatem byłoby wprowadzenie specjalistycznych programów rozwojowych (dodatkowe zajęcia, doradztwo zawodowe, wyposażanie szkół itp.)

Reforma tunezyjskiej edukacji rozpoczęła się w 1991 roku wraz z ustanowieniem obowiązkowego szkolnictwa podstawowego. W 1993 roku uchwalono ustawę o kursach zawodowych, która określiła, że edukacja i szkolenia powinny być dostosowane do gospodarczego popytu i struktury.

W 1995 roku rozpoczęto realizację programu Manforme, którego celem stało się podniesienie jakości kształcenia zawodowego.

Tab.2. Statystyki dotyczące kształcenia wyższego w Tunezji

Rok	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Liczba Uniwersytetów	13	13	13	13	13
Liczba uczniów	349142	346079	336017	330541	315513
Liczba nauczycieli	20049	21210	21552	22411	22878
Wydatki na edukację wyższą jako procent budżetu	6,1	6,1	6,1	4,9	5,0

źródło: Ministry of Higher Education and Scientific Research ,<http://www.ins.nat.tn/indexen.php>, data odczytu:04.01.2014

Na pierwszy rzut oka można stwierdzić, że w Tunezji nie jest kładziony mocny nacisk na wykształcenie. Jednak same statystyki to nie wszystko- coraz częściej można spotkać informacje na temat szkoleń i kształceń zawodowych Tunezyjczyków właśnie w sektorze usług- można tam spotkać wykwalifikowany personel, który dba o klientów w hotelach, centrach Spa i tak prężnie rozwijającej się talassoterapii. Wg mnie sytuacja kształceniowa w Tunezji z roku na rok się polepsza.

ROZDZIAŁ II. Rynek recepcji turystycznej (zagraniczna turystyka przyjazdowa)

1.Przyjazdy i główne kraje emitujące:

Tab.3. Ogół turystów przyjeżdżających do Tunezji w latach 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Styczeń	314.5	333.1	177.7	310.3	395.9
Luty	344.1	324.6	184.1	255.8	248.4
Marzec	432.9	440.9	252.2	371.8	279.1
Kwiecień	562.3	494.9	313.9	468.9	
Maj	594.2	612.1	358.0	499.4	
Czerwiec	718.5	702.7	-	596.1	
Lipiec	985.6	1064.0	656.4	742.5	
Sierpień	938.2	810.1	-	739.7	
Wrzesień	631.8	690.3	-	689.3	
Październik	612.4	646.2	494.2	495.0	
Listopad	360.4	368.4	372.4	385.6	
Grudzień	406.5	415.5	325.7	396.1	
SUMA	6901.4	6902.8	3134.6	5950.5	923.4

źródło : Ministry of the Interior and Local Development, <http://www.ins.nat.tn/indexen.php>

Data odczytu: 22-10-2013

Z powyższych danych jednoznacznie wynika spadek ruchu turystycznego w Tunezji w 2011 roku o ponad 50% w stosunku do roku poprzedniego. Związane jest to z sytuacją polityczną (Jaśminowa Rewolucja). Od 2012 roku widać znaczącą poprawę. Rok 2013 również nie rozpoczął się najgorzej.

Tab.4. Przyjazdy turystów do Tunezji i Afryki w latach 2010-12 (w mln)

Destynacja	2010	2011	2012
Afryka	49 860	49 437	52359
Tunezja	6 902	4 782	5 950

Źródło: UNWTO highlights 2013

http://dtxqtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_highlights13_en_hr.pdf data odczytu:5.12.2013

Porównując dane z Tunezyjskiego Ministerstwa ds. Turystyki z danymi zgromadzonymi przez UNWTO zauważyć można pewne różnice dotyczące roku 2011. Nie jest to jednak bardzo istotne, ponieważ wszystkie źródła wskazują na drastyczny spadek przyjazdów turystów spowodowany sytuacją polityczną w Tunezji.

Tab.5. Przyjazdy do Tunezji w latach 2004-2011

Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tunezja	5 998 000	6 378 000	6 550 000	6 762 000	7 050 000	6 901 000	6 903 000	4 785 000

Źródło: <http://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL>, data odczytu:04.01.2014

Dane ze strony Banku Światowego potwierdzają słuszność badań przeprowadzonych przez UNWTO.

Jak wynika z danych National Institute of Statistics- Tunisia ¹¹ **najwięcej turystów przybywa do Tunezji z Francji. Na drugim miejscu są Niemcy a tuż po nich Włosi.**

¹¹ <http://www.ins.nat.tn/indexen.php>

Tab.6 Liczba noclegów w tunezyjskich hotelach wg kategorii.

Liczba noclegów turystów zagranicznych wg kategorii					
	2011	2010	2009	2008	2007
<u>Hotele 5*</u>	2 368	4 412	4 381	4 881	4 897
<u>Hotele 4*</u>	7 671	13 658	13 834	15 113	15 156
<u>Hotele 3*</u>	5 051	10 482	10 478	11 512	10 981
<u>Hotele 2*</u>	1 085	2 235	1 869	2 191	2 065
<u>Hotele 1*</u>	111	216	112	117	103
<u>Razem</u>	16287	31 003	30 673	33 814	33 20
<u>Inne obiekty</u>	921	1 134	884	1 235	1 343
<u>Razem</u>	17209	32 136	31 557	35 048	34 546

Źródło: www.ins.nat.tn Data odczytu:10.12.2013

Jak wynika z powyższych danych kilka lat temu największym powodzeniem cieszyły się hotele 3 i 4-gwiazdkowe, jednak na dzień dzisiejszy bez wątpienia można stwierdzić, że turyści najczęściej wybierają hotele 4 i 5-gwiazdkowe co daje podstawę do postawienia tezy, iż wczasy w Tunezji nie są już uważane za luksus- dostępne są dla ludzi z różnych warstw społecznych.

Podsumowując- w **2012r. Tunezja przyjęła 5,9 mln** turystów jest to więcej o 25 % w stosunku do roku poprzedniego (4,5 mln w 2011r.). Według danych ministerstwa turystyki przychody w tym roku osiągnęły 1 534 ,4 mln Euro. co prezentuje wzrost o 30 % w porównaniu z rokiem 2011.

Zgodnie z informacjami podanymi przez **tunezyjskie Krajowe Biuro Turystyki**, z wyjazdów do tego kraju po roku 2011 zrezygnowali głównie Europejczycy (spadek o 8,6 proc. w porównaniu do 2012 r. i aż 35,6 proc. w porównaniu do 2010), a także mieszkańcy krajów Afryki Północnej. Najbardziej dotkliwy był dla tunezyjskiej gospodarki jest odwrót Francuzów, którzy najliczniej przybywali wypoczywać na tamtejszych plażach.

Turyści najchętniej odwiedzają Tunis, Hammamet, Sousse, Mehdję oraz wyspę Jerbę.

12

W 2010 roku Tunezja udzieliła 32 136 noclegów zagranicznym turystom, liczba ta w roku kolejnym drastycznie spadła do 17 208.

Średnia ilość dni spędzonych w Tunezji przez turystów zagranicznych waha się od 4,7 w 2010 roku do 5,6 w 2012. Większość turystów co prawda spędza tam wczasy minimum 7-dniowe, ale statystyki zaniżają przyjazdy „turystów” z krajów sąsiednich jak np. Algierii.

Według najnowszych danych **Narodowej Organizacji Turystyki Tunezji** w pierwszej połowie 2013 roku kraj ten odwiedziło około 2,6 miliona zagranicznych turystów, o 4,8 proc. więcej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Z kolei przychody z turystyki wyniosły 1,3 miliona dinarów (581 tys. euro), o 0,2 proc. więcej w porównaniu z pierwszym półroczem roku 2012. Minister turystyki Tunezji Jamel Gamra spodziewa się dalszego wzrostu liczby gości z zagranicy, co przełoży się ma na większe wpływy z tego sektora. Z jego szacunków wynika, że w 2013 roku kraj ten może odwiedzić nawet siedem milionów turystów.

Bardzo istotne znaczenie odgrywają przyjazdy osób z krajów północnej Afryki, czyli państw Maghrebu.¹³ Ich liczba rośnie a udział w ruchu turystycznym plasuje się na poziomie 40%. Libijczycy czy też Algierczycy odwiedzają jednak Tunezję w celach innych niż np. Europejczycy.

Przyjeżdżają oni bowiem w celach:

- „zaopatrzeniowych”, masowo kupując produkty niedostępne w Libii i Algierii,
- korzystania z usług (np. popsute samochody z Libii wwożone są do Tunezji na lawetach – w Libii nie działają warsztaty, które mogłyby je naprawić na miejscu),

---

¹² www.tunis.msz.gov.pl data odczytu:22.12.2013

¹³ A. Dłużewska: Wpływ islamu na perspektywy rozwoju turystyki w Tunezji. W : Turystyka w badaniach naukowych : prace przyrodnicze i humanistyczne. Rzeszów, 2006, s.301

- rozrywkowych (np. w celu spożycia surowo zakazanego w Libii alkoholu),
- wypoczynkowych (turyści z Libii i Algierii coraz częściej wykupują tzw. pakiety turystyczne w resortach)

Cele przyjazdów do Tunezji Europejczyków:

- Motywy wypoczynkowe stanowią główny cel przyjazdów do Tunezji wynika to z gorącego klimatu który sprzyja opalaniu i kąpielom w Morzu Śródziemnym
- W ostatnich latach, ekoturystyka, turystyka uzdrowiskowa i medyczna pojawiają się na rynku turystycznym Tunezji
- Turyści z Europy Zachodniej preferują wycieczki objazdowe po Tunezji a więc turystyka kulturowa
- Dobrze rozwija się turystyka kongresowa, wellness i żeglarska

W związku z rozwojem kurortów nadmorskich do Tunezji obserwuje się również wzrost przyjazdów turystów, których celem jest:

- uprawianie sportów wodnych w tym nurkowania
- gra w golfa
- wypoczynek w centrach Spa

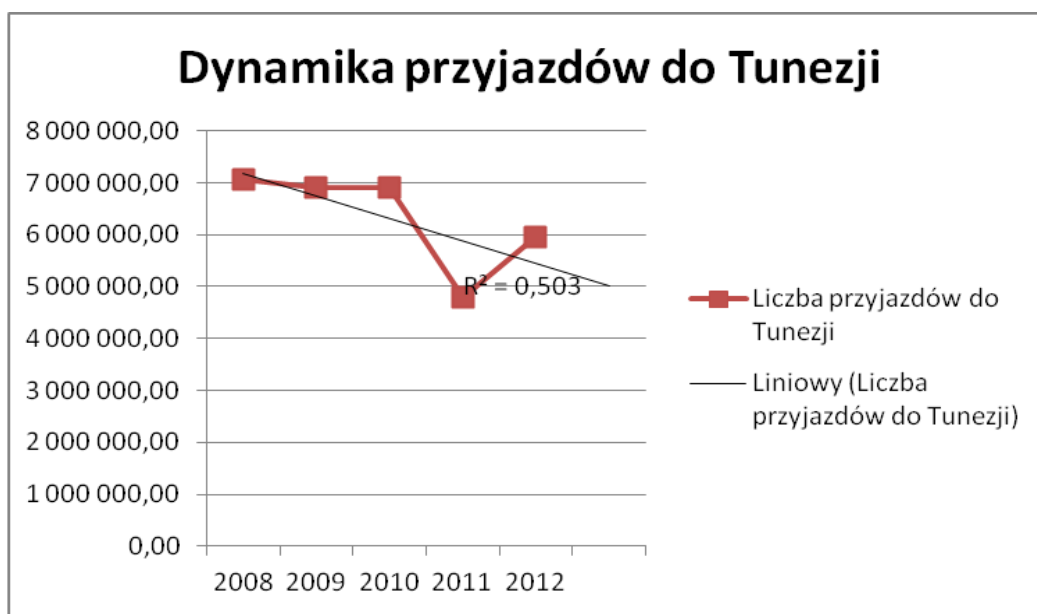
Środki lokomocji

- Ponad połowa turystów (ok 55%) przybywa do tego kraju drogą powietrzną. Są to głównie z Europy i Ameryki. Tunezja posiada własne linie lotnicze „Tunis Air”.
- Ok. 40% turystów, głównie obywateli państw sąsiednich, przyjeżdża samochodami.
- Połączenia promowe z portami w Europie, ze względu na czas podróży nie odgrywają większej roli.
- Sprawna jest komunikacja autobusowa, ale najlepiej po Tunezji można podróżować dużymi taksówkami tzw. louage, które kursują na ustalonych trasach między miastami.
- Dla potrzeb turystyki rozwijana jest sieć tunezyjskich połączeń wewnętrznych. Codziennie cztery są z Tunisu na wyspę Dżerba oraz po dwa ze stolicy do Tabarki

na zachodzie i Touzer na Saharze.

PROGNOZY

Aby móc prognozować, stworzę algorytm ekstrapolacji trendu.

Ryc.2. Dynamika przyjazdów do Tunezji w latach 2008-2012.

Źródło: opracowanie własne na przykładzie danych z Banku Światowego i UNWTO, <http://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL,dataodczytu:04.01.2014>

http://dtxq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_highlights13_en_hr.pdf,dataodczytu:5.12.2013

Funkcja regresji (trendu) jest dość słabo rozwinięta, jednak można na jej podstawie prognozować, że do końca 2013 roku liczba przyjazdów do Tunezji będzie wynosić niewiele ponad 5 mln . Dla potwierdzenia tych danych posłużę się innymi prognozami.

Tab.7. Turystyka międzynarodowa- prognozy do końca 2013 roku.

	2012	Prognozy na 2013
<u>Świat</u>	+3,8%	+3- +4%
<u>Europa</u>	+3,4%	+2- +3 %
<u>Afryka</u>	+6%	+4%- +6%

Źródło: *World Tourism Organisation 2012 (UNWTO)*

Wg prognoz krótkoterminowych UNWTO- Afryka w 2013 roku będzie prezentować 4-6 procentowy wzrost ruchu turystycznego w stosunku do roku 2012.

Tab.8. Prognoza dotycząca turystyki międzynarodowej wg regionów (w mln)

	1980	1995	2010	2020	2030	Udział % w 2010	Udział % w 2030
Świat	277	528	940	1 360	1 809	100	100
Afryka	7,2	18,8	50,3	85	134	5,3	7,4
Afryka Północna	4,0	7,3	18,7	31	46	2,0	2,5

Źródło: http://dtx4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_highlights13_en_lr_0.pdf data odczytu:05.12.2013

Jeśli chodzi o prognozy długoterminowe, to Północna Afryka w 2030 przyjmie 134 mln turystów, co daje ponad 50% wzrost w stosunku do roku 2010.

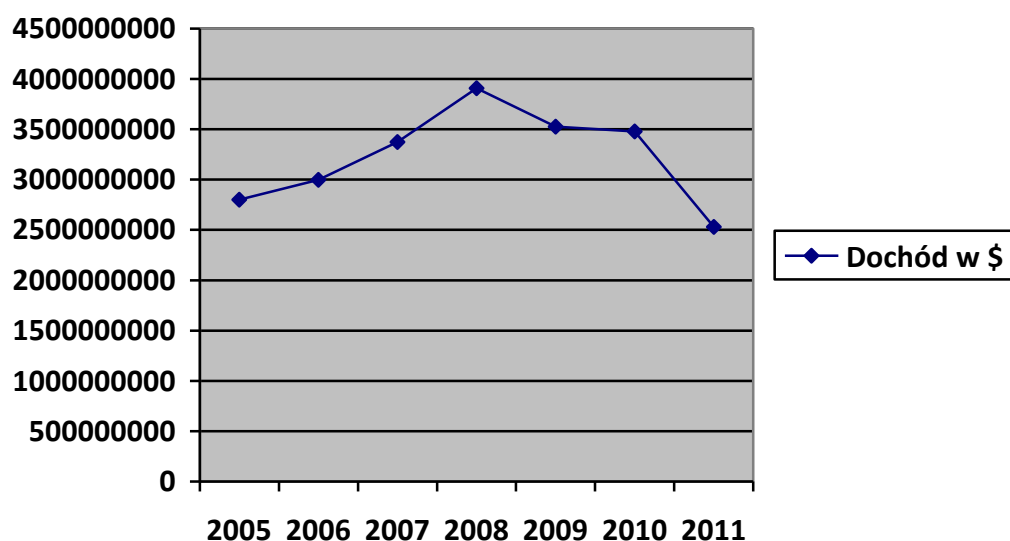
Tab. 9. Prognozy przyjazdów na świecie (w mln)

	prognozy	
	2010	2020
Świat ogółem	1006,4	1561,1
Afryka	47,0	77,3

Źródło: <http://www.intur.com.pl/trendy.htm#tab5> data odczytu:07.01.2014

Aby porównać różne prognozy przedstawiam również wizję portalu Intur.com.pl, który na 2020 rok przewiduje 77,3 mln przyjazdów do Afryki. Dane z tych 2 źródeł nie różnią się aż tak bardzo, żeby można było uważać te prognozy za bezpodstawne. Afryka (w tym Tunezja) coraz większą wagę przywiązuje do reklamy i promocji, dlatego na przestrzeni najbliższych lat ma szansę znacząco zwiększyć swój udział w rynku.

2. Dochody z turystyki przyjazdowej

Ryc.3. Dochody z turystyki przyjazdowej do Tunezji w latach 2005-2011/ w US\$

Źródło: World Tourism Organization, Yearbook of Tourism Statistics, Compendium of Tourism Statistics and data files. Opracowanie własne na podstawie: <http://www.indexmundi.com/facts/tunisia/international-tourism>, data odczytu: 08.01.2014

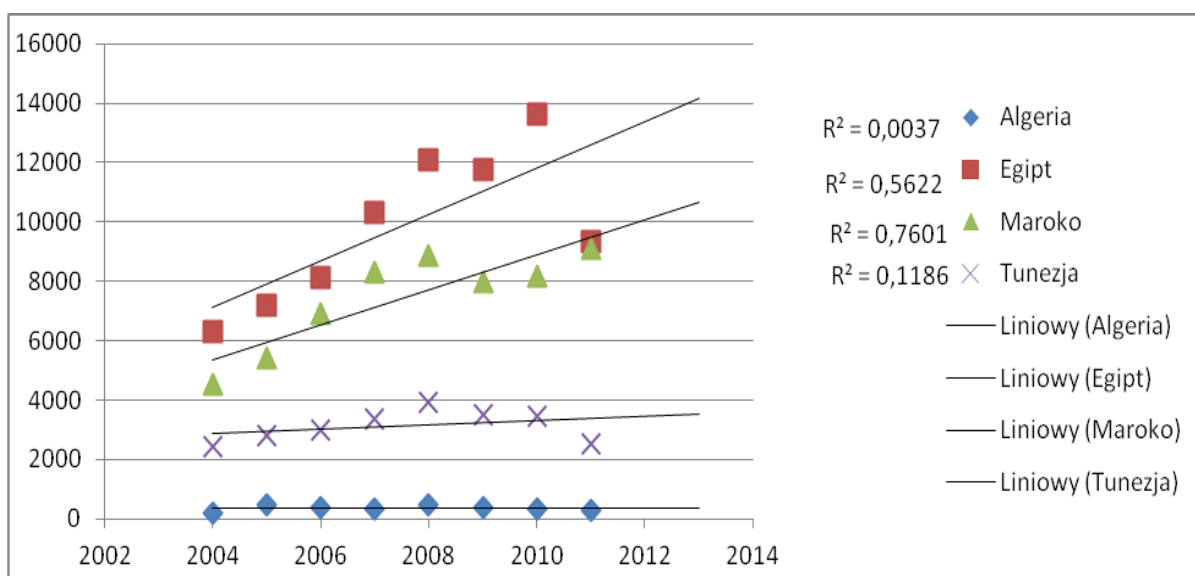
Ostatnia wartość dla dochodów z turystyki międzynarodowej w Tunezji był 2 529 000 000 dolarów w 2011 roku. W ciągu ostatnich 16 lat wartość tego wskaźnika wahała się między 3909000000 dolarów w 2008 roku i 1831000000 dolarów w 2002 roku.¹⁴

¹⁴ <http://www.indexmundi.com/facts/tunisia/international-tourism> data odczytu: 22.12.2013

Turystyka jest jednym z największych źródeł dochodów Tunezji. Według ostatnich oficjalnych danych w pierwszych dziewięciu miesiącach 2013 roku przychody tego kraju z turystyki wzrosły o 2,7 proc. w porównaniu do ubiegłego roku do 2,33 mld dinarów (1,42 mld dolarów amerykańskich). Wciąż nie zdołały jednak wrócić na poziom sprzed wybuchu Arabskiej Wiosny (w pierwszych dziewięciu miesiącach 2010 roku przychody były wyższe od obecnych o 6,7 proc.).

Według najnowszych danych **Narodowej Organizacji Turystyki Tunezji** w pierwszej połowie 2013 roku przychody z turystyki wyniosły 1,3 miliona dinarów (581 tys. euro), o 0,2 proc. więcej w porównaniu z pierwszym półroczem roku 2012.

PROGNOZA ZNACZENIA TUNEZJI NA ŚWIATOWYM RYNKU TURYSTYCZNYM NA PODSTAWIE DOCHODÓW OSIĄGANÝCH Z TURYSTYKI (w mln \$)

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

<http://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.RCPT.CD?page=1>, data odczytu: 04.01.2014.

Jak wynika z powyższego algorytmu, w najbliższej przyszłości nie będzie drastycznych zmian w strukturze dochodów z turystyki. Linie trendu nie wskazują na zaistnienie ciekawych sytuacji, gdzie np. Egipt miałby ustąpić pierwszego miejsca pod względem dochodów z Turystyki analizowanej przeze mnie Tunezji.

3. Analiza profili konsumenckich turystów pochodzących z najważniejszych rynków emisyjnych.

Można wskazać różnice w kwestii poziomu życia, wykształcenia przeciętnego turysty z danego kraju.

- Dla Niemiec, Holandii czy Anglii przeważa klasa niższa, słabo wykształcona. Wakacje są w tym przypadku często synonimem najtańszego wypoczynku.
- Dla Czech, Polski i innych państw byłego bloku wschodniego jest to klasa zamożna, lepiej wykształcona.
- Przedstawiciele Francji to za zwyczaj osoby dobrze wykształcone i zamożne, które

wybierają taką destynację ze względów sentymentalnych.

4. Główne obszary koncentracji zagranicznego/przyjazdowego ruchu turystycznego:

- Turyści najchętniej odwiedzają Tunis, Hammamet, Sousse, Mehdię oraz Jerbę.¹⁵
- Największe obłożenie odnotowano w obszarze Djerba-Zarzis (prawie 1 400 000 noclegów), Sousse (943.000 noclegów), Côte de Carthage, Tunis (669.000 noclegów) i Nabeul-Hammamet (625.000 noclegów).

Touroperatorzy obserwują dość regularne preferencje lokalizacyjno-rekreacyjne, wynikające z narodowości poszczególnych turystów.

1. Obywatele Polski, Rosji, Niemiec czy Ukrainy wybierają ośrodki położone w pasie wybrzeża Hammamet-Monastir lub na Dżerbie.
2. Anglicy z kolei preferują wyspy Kerkeny i okolice Bizerty.
3. Francuzi i Polacy częściej niż Niemcy korzystają z wycieczek fakultatywnych w oddalone regiony, mniejszą wagę przywiązują natomiast do standardu

---

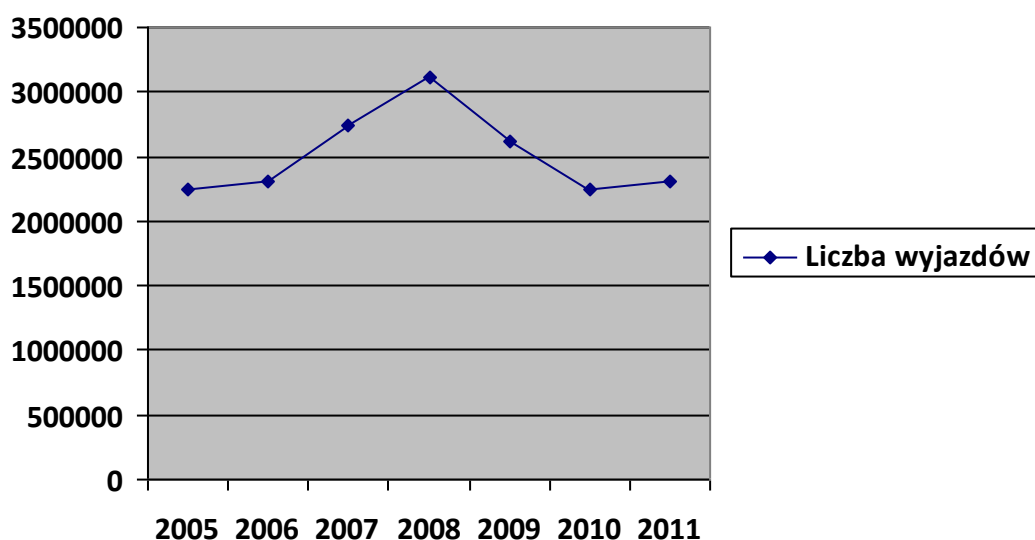
¹⁵ www.tunis.msz.gov.pl , data odczytu: 22.12.2013

4. Niemcy preferują pobyty w dużych obiektach, powyżej 1 000 łóżek, w których korzystają z oferty rekreacyjnej.

ROZDZIAŁ III. Rynek emisji turystycznej (turystyka wyjazdowa):

1. Poziom aktywności turystycznej mieszkańców danego kraju/regionu w turystyce zagranicznej:

Niestety brak jest dokładnych danych na temat turystyki wyjazdowej Tunezyjczyków. Ze zgromadzonych szacunkowych informacji i własnej wiedzy na temat badanego przez mnie kraju, można stwierdzić, że jeśli chodzi o turystykę krajową to Tunezyjczycy podróżują głównie w celach **pielgrzymkowych** (przede wszystkim w dniu święta Pesach synagoga Al-Ghariba w Ar-Rijadzie jest celem pielgrzymek tunezyjskich Żydów, natomiast muzułmanie odwiedzają miasto **Nefta**, gdzie znajduje się meczet i groby świętych).

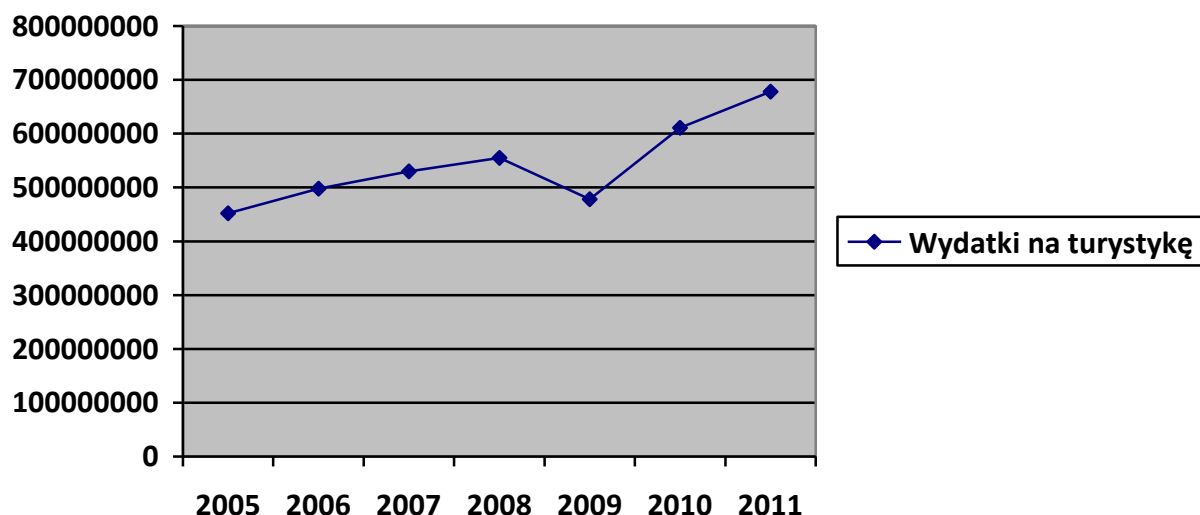

Ryc.4. Liczba wyjazdów obywateli Tunezji w latach 2005-2011

Źródło: Source: World Tourism Organization, Yearbook of Tourism Statistics, Compendium of Tourism Statistics and data files. Opracowanie własne na podstawie:
<http://www.indexmundi.com/facts/tunisia/international-tourism>, data odczytu:05.01.2014

Jak widać na powyższym wykresie, w ciągu ostatnich 16 lat wskaźnik wyjazdów Tunezyjczyków ten osiągnął maksymalną wartość 3.118.000 w 2008 r..¹⁶

2. Wydatki na podróże zagraniczne:

Ryc.5. Wydatki na turystykę międzynarodową w Tunezji w latach 2005-2011 (w US\$)

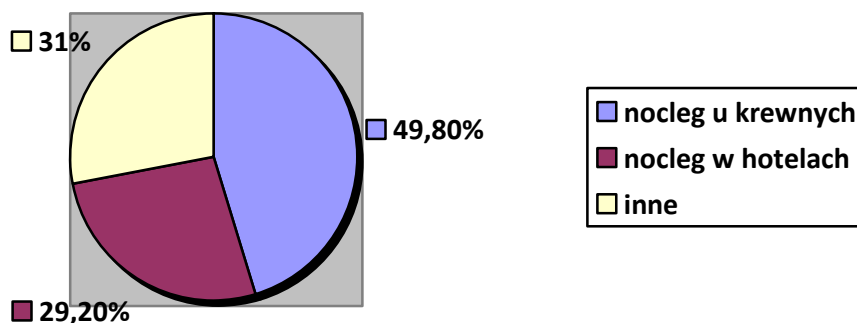
Źródło: World Tourism Organization, Yearbook of Tourism Statistics, Compendium of Tourism Statistics and data files .Opracowanie własne na podstawie:

<http://www.indexmundi.com/facts/tunisia/international-tourism>, data odczytu: 04.01.2014

Ostatnia wartość dla wydatków na turystykę międzynarodową, w Tunezji wynosiła 678.000.000 dolarów w 2011 roku. W ciągu ostatnich 16 lat wartość tego wskaźnika wahała się pomiędzy 678.000.000 dolarów w 2011 roku i 266 milionów dolarów w 1997 roku.

Z udostępnionych danych wynika, że prawie 50% podróżujących Tunezyjczyków nocuje u krewnych lub znajomych. Z hoteli korzysta niecałe 30% społeczeństwa.¹⁷

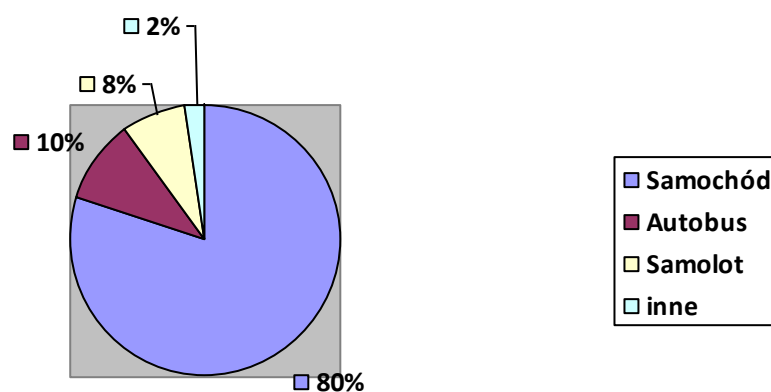
¹⁶ <http://www.indexmundi.com/facts/tunisia/international-tourism>

Ryc.6. Miejsca noclegów podróżujących Tunezyjczyków w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.ins.nat.tn, data odczytu:10.01.2014

Jeśli chodzi o środki lokomocji, to ze względów finansowych Tunezyjczycy wybierają w prawie 80% samochód, 10 % autobus, 8% natomiast wybiera samolot.

Ryc.7.Środki lokomocji jakimi podróżują Tunezyjczycy- 2012r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.ins.nat.tn, data odczytu:10.01.2014

¹⁷ www.ins.nat.tn, data odczytu:4.01.2014

3. Ulubione destynacje mieszkańców Tunezji.

Turystyka zagraniczna nie jest w Tunezji zjawiskiem powszechnym. Tunezyjczycy podróżują głównie do **krajów ościennych (Libia, Algieria)** oraz innych **afrykańskich** co wg mnie podyktowane jest turystyką handlową.

Jeśli chodzi o europejskie wyjazdy Tunezyjczyków to wymienić można **Francję**, jako główną destynację, co może być spowodowane faktem, że wielu Tunezyjczyków zna język francuski.

Bardzo mała ilość informacji dotyczących turystyki wyjazdowej Tunezyjczyków spowodowana jest wg mnie kilkoma czynnikami. Po pierwsze Tunezja to ciągle kraj turystyki przyjazdowej, z której utrzymuje się większa część społeczeństwa a po drugie poziom życia ludności w Tunezji nie jest za wysoki. Wielu ludzi boryka się z problemami finansowymi, bardzo małe dochody ledwo starczą na codzienne życie, więc o podróżach większa część społeczeństwa może niestety tylko marzyć.

ROZDZIAŁ IV. Znaczenie badanego rynku dla Polski/regionu.

1. Analiza przyjazdów do Polski/regionu z opisywanego rynku:

Niestety na temat przyjazdów obywateli Tunezji do Polski jest brak danych, wg mnie spowodowany po prostu nie istnieniem tego zjawiska (zdarzają się pojedyncze wyjątki).

2. WUTZ (Wskaźnik Użyteczności Turystyki Zagranicznej) dla Polski analizowanego rynku

Tunezja znajduje się poza pierwszą 40. Państw wg rankingu użyteczności z turystyki zagranicznej, więc brak jest danych i analiz na ten temat.

3. Zaangażowanie marketingowe Polski/regionu na danym rynku i zaangażowanie marketingowe danego kraju w Polsce:

Analizując zaangażowanie marketingowe oraz współpracę Polski i Tunezji należy wspomnieć o kilku wydarzeniach z ostatnich lat:

- Krajem partnerskim TT Warsaw 2013 była Tunezja, która promowała swą bogatą ofertę turystyczną. Taka forma uczestnictwa w targach potwierdza, że Polska jest dla niej ważnym partnerem. Więcej o relacjach obydwu państw można było się dowiedzieć podczas konferencji prasowej, w jej trakcie została również podana informacja o współpracy jaką nawiąże Tunezyjski Urząd ds. Turystyki z Polską Izbą Turystyki (członkostwo Tunezyjskiego Urzędu ds. Turystyki w Polskiej Izbie Turystyki)

- W dniu 18 maja 2012 r., Grzegorz Karpiński, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki spotkał się z Elyes Fakhfakh'em, Ministrem Turystyki Republiki Tunezyjskiej, który odwiedził Polskę w ramach kampanii promocyjnej, prowadzonej przez rząd tunezyjski, mającej na celu reaktywowanie turystyki przyjazdowej po „rewolucji jaśminowej”.

Minister Elyes Fakhfakh poinformował o sytuacji politycznej w Tunezji, zachęcał polskich turystów do przyjazdów oraz zadeklarował gotowość dalszego pogłębienia współpracy w ramach komisji bilateralnej ds. turystyki.

Minister Grzegorz Karpiński zwrócił uwagę, że oprócz spraw bezpieczeństwa równie ważne jest podnoszenie jakości świadczonych usług, szczególnie w zakresie przygotowania kadr do obsługi ruchu turystycznego z Polski. Zaaapelował też o podjęcie wspólnych działań mających na celu zwiększenie liczby przyjazdów z Tunezji do Polski.¹⁸

---

¹⁸ <http://text.msport.gov.pl/wspolpraca-miedzynarodowa-turystyka/3067-Tunezja-zaprasza-polskich-turystow>, data odczytu:06.01.2014

- Polacy i Tunezyjczycy powinni się lepiej poznać nawzajem – stwierdził ambasador Tunezji, który gościł 2 lipca w Toruniu.¹⁹

Jego Ekscelencja Ambasador Slim Ben Jaafar przyjechał do Torunia na zaproszenie Związku Polskich Artystów Plastyków Polska Sztuka Użytkowa Okręg Toruński. Ambasador Tunezji zawitał do Urzędu Miasta Torunia, gdzie spotkał się z zastępcą prezydenta Torunia Zbigniewem Rasielewskim. Towarzyszył mu Dariusz Przewięzlikowski, wiceprezes toruńskiego oddziału ZPAP. Rozmawiano o przemianach demokratycznych, jakie nastąpiły w ostatnich latach w Polsce i w Tunezji i o szansach, jakie to otwiera na polu współpracy między naszymi krajami. Tunezyjski dyplomata zaproponował zorganizowanie w Toruniu dnia kultury tunezyjskiej, m.in. prezentację grupy kulturalnej z tego kraju i degustacji narodowej kuchni. Rekomendował też tunezyjskie miasto Monastyr jako ewentualnego partnera do współpracy z Toruniem. We wrześniu 2012 odbyła się tam wystawa – plon tegorocznego pleneru malarskiego na toruńskiej Barbarce.

4. Analiza wyjazdów Polaków do analizowanego kraju:

Wg badań CBOS z roku 2012²⁰ wynika, że W minionym roku niespełna połowa dorosłych Polaków (46%) wypoczywała przynajmniej raz przez co najmniej dwa dni poza miejscem zamieszkania.

Spośród osób, które w 2012 roku wyjeżdżały w celach wypoczynkowych na co najmniej dwa dni, połowa spędziła poza domem łącznie nie więcej niż 10 dni (mediana). W ubiegłym roku Polacy najczęściej wypoczywali poza domem 7 dni (modalna). Taką łączną długość wypoczynku deklaruje 14% wyjeżdżających, co stanowi 6% ogółu badanych.

Wyniki ostatniego badania pokazują, iż w 2012 roku najbardziej popularne wśród Polaków były wyjazdy tygodniowe, niezależnie od tego, czy był to jedyny wyjazd, czy też jeden z kilku.

---

¹⁹ Data publikacji: 2013-07-02 <http://www.torun.pl/pl/tunezja-chce-wspolpracy>, data odczytu: 12.01.2014

²⁰ http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2013/K_015_13.PDF, data odczytu: 7.01.2014

W roku 2012, podobnie jak w latach poprzednich, Polacy najczęściej wypoczywali w kraju (40% ogółu, 86% wyjeżdżających w celach wypoczynkowych). Za granicą wypoczywało w ubiegłym roku 15% ogółu Polaków, co stanowi jedną trzecią wyjeżdżających w celach wypoczynkowych na co najmniej dwa dni.

Jak wynika z badań CBOS-u na temat celów wyjazdów Polaków w 2012 wynika, że 55% to głównie cel wypoczynkowy, ponad 40% Polaków podróżuje w celu wypoczynkowym połączonym ze zwiedzaniem, natomiast odwiedziny krewnych wybiera około 20% polskiej ludności.²¹

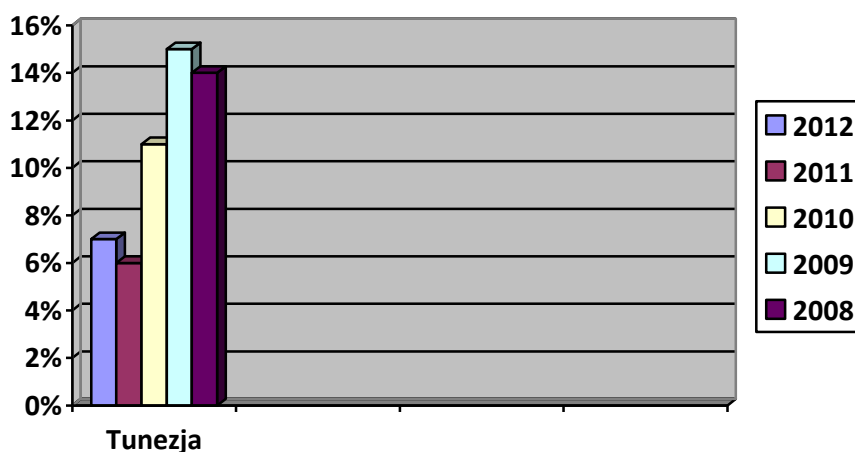
Polacy w Tunezji:²²

- W rekordowym roku w Tunezji odpoczywało ponad 200 tys. Polaków.
- W 2010r. kraj ten odwiedziło 151 tys. naszych rodaków, a w 2011r. ich liczba spadła do 90 tys.
- Jednak już w 2012 r. ponownie odnotowano dynamiczny wzrost wyjazdów Polaków na wypoczynek do Tunezji. Według szacunków Tunezyjskiego Ministerstwa Turystyki w 2012r. Tunezję odwiedziło około 110 tys. Polaków
- W systemie MerlinX w 2012 r. odnotowano wzrost rezerwacji wyjazdów urlopowych do Tunezji o 63,4 % .

---

²¹ Źródło: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2013/K_015_13.PDF

²² <http://travel-fan.pl/statystyki/raport-podroznika-o-wakacyjnych-wyjazdach-polakow-w-2012-roku-czesc-2/>, data odczytu: 7.01.2014

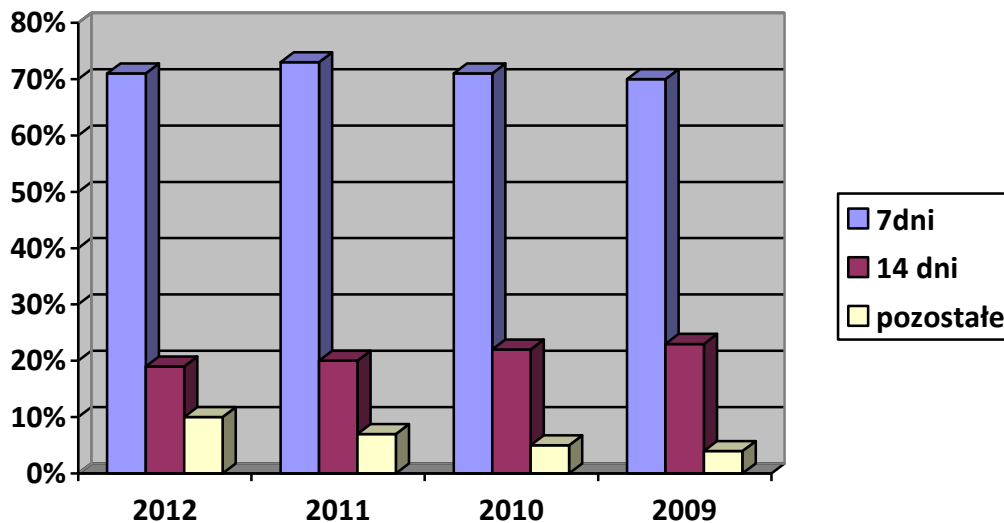
Ryc.8.Zagraniczne wyjazdy Polaków.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://travel-fan.pl/statystyki/raport-podroznika-o-wakacyjnych-wyjazdach-polakow-w-2012-roku-czesc-2/>, data odczytu:07.01.2014

Z powyższego wykresu jasno wynika, że rok 2009 cieszył się największą ilością wyjazdów Polaków do Tunezji.

Długość wyjazdów

Z danych Travelplanet.pl pochodzących z ostatnich lat wynika, że Polacy decydują się na coraz bardziej komfortowe, ale krótsze wakacje: systematycznie spada liczba wyjazdów 14-dniowych (30 proc. w 2006 r., 20 proc. w 2012 r.) na korzyść 7-dniowych (60 proc. w 2006 r., ponad 68 proc. w 2012 r.), znacząco wzrasta też odsetek wyjazdów w kategorii „pozostałe”, czyli głównie sześciu- lub ośmiodniowych. W kategorii tej, której udział w rynku wynosił w ubiegłym roku ponad 11 proc., znajdują się również popularne ostatnio (zwłaszcza przed oraz po sezonie letnim i zimowym) tzw. city breaks, czyli weekendowe wypady do europejskich stolic.

Ryc.9. Długość wyjazdów wypoczynkowych Polaków

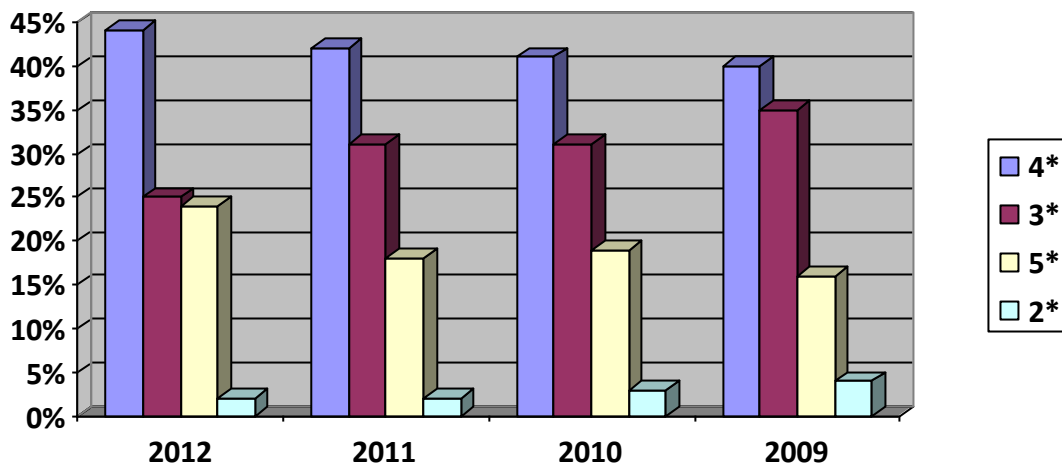
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://travel-fan.pl/statystyki/raport-podroznika-o-wakacyjnych-wyjazdach-polakow-w-2012-roku-czesc-2/> , data odczytu:07.01.2014

Zakwaterowanie

Na wakacje z biurem podróży Polacy najczęściej wybierają hotele czterogwiazdkowe, które stanowiły aż 44,3 proc. rezerwacji w 2012 r. To ponad półtora raza więcej od następnej w kolejności opcji, czyli obiektów trzygwiazdkowych (26,6 proc.). Widać również wyraźny wzrost zainteresowania hotelami najwyższej klasy – w ubiegłym roku obiekty pięciogwiazdkowe zarezerwowało 24,6 proc. turystów, aż o 5,6 proc. więcej niż rok wcześniej.

Z kolei bardzo mały udział w rezerwacjach mają hotele niższych kategorii (dwugwiazdkowe – 1,9 proc.).

„W roku 2012 udział noclegów w hotelach dwugwiazdkowych i niższej klasy pierwszy raz spadł poniżej 5 procent. Warto przy tym zauważyć, że w 2006 roku było to 8,85 procent. Wówczas w hotelach kategorii czterech gwiazdek i lepszych nocowało niecałe 50 procent polskich turystów. W ubiegłym roku takie zakwaterowanie wybrało aż 68,84 procent klientów Travelplanet.pl” – czytamy w raporcie Travelplanet.pl.

Ryc.10. Zakwaterowanie Polaków podczas wyjazdów w hotelach wg standardu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://travel-fan.pl/statystyki/raport-podroznika-o-wakacyjnych-wyjazdach-polakow-w-2012-roku-czesc-2/>, data odczytu:09.01.2014

Rodzaj transportu

Jeśli chodzi o środek transportu, polscy turyści nie mają zbyt dużego wyboru. Do najpopularniejszych wśród nich destynacji w północnej Afryce, szybciej, taniej i wygodniej jest dostać się samolotem. Dlatego też 9 na 10 klientów biur podróży leci na wakacje (92,2 proc.). Taka tendencja utrzymuje się od lat. Znacząco spada natomiast organizowanie wyjazdu na własną rękę (3,7 proc.). Co ciekawe, taka tendencja dotyczy też wyjazdów zimowych na narty, choć w tym przypadku oferty z dojazdem własnym generalnie przeważają nad czarterowymi.

Z danych Travelplanet.pl wynika ponadto, że Polacy coraz chętniej spędzają wakacje na zwiedzaniu podczas autokarowych wycieczek objazdowych (w 2012 r. 4,1 proc. wszystkich rezerwacji).

Tab.10. Środki transportu podczas wyjazdów Polaków.

Rodzaj dojazdu	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Wycieczki czarterowe	92,15%	92,00%	92,20%	92,15%	89,78%	85,31%
Dojazd własny	3,66%	4,00%	6,59%	6,18%	7,53%	11,81%
Wycieczki autokarowe	4,08%	3,00%	1,02%	1,47%	2,49%	2,68%
Rejs	0,11%	1,00%	0,19%	0,20%	0,20%	0,20%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <http://travel-fan.pl/statystyki/raport-podroznika-o-wakacyjnych-wyjazdach-polakow-w-2012-roku-czesc-2/>, data odczytu:10.01.2014

ROZDZIAŁ V. Analiza SWOT rynku turystycznego Tunezji.

Mocne strony:

1. Klimat sprzyjający turystyce wypoczynkowej
2. Ogromne i atrakcyjne dziedzictwo historyczno-kulturowe
3. Niskie ceny
4. Stale rozwijająca się infrastruktura turystyczna (pola golfowe, hotele, Spa)

Słabe strony:

1. Brak stabilizacji w rządzie i niepokoje społeczne przejawiające się zamieszkami na ulicach- odstrasza turystów
2. Istnienie „enklaw turystycznych”- luksusowe hotele kontra bieda
3. Sezonowość
4. Położenie- niestety transport do Tunezji wcale nie jest taki prosty- dominują głównie loty czarterowe biur podróży

5. Dla bogatszych Europejczyków różnica w standaryzacji prowadzi do opinii o niskiej jakości usług.

Szanse :

1. Poszerzanie oferty o pola golfowe i talassoterapię, która coraz bardziej zyskuje na popularności
2. Stopniowy rozrost bazy turystycznej
3. Stopniowy wzrost liczby turystów odwiedzających Tunezję
4. Rozwijająca się kampania reklamowa i nawiązywanie kontaktów międzynarodowych (m.in. z Polską)

Zagrożenia:

1. Długotrwały kryzys polityczno-gospodarczy
2. Zamieszki i protesty lokalnej ludności
3. Niechęć i lęk zagranicznych turystów
4. Konkurencja- stale rozwijająca się branża turystyczna w krajach sąsiednich (Egipt, Maroko)

ROZDZIAŁ VI. Prezentacja przykładowej oferty.

Jak wynika z treści mojej pracy- ponad połowa turystów odwiedzających Tunezję jedzie tam w celach typowo wypoczynkowych. Tunezja oferuje szeroki wachlarz ofert hoteli wraz z wycieczkami fakultatywnymi dla tych, którzy chcą zobaczyć coś więcej niż tylko przyhotelowy basen i oddaloną i kilka kroków plażę. Jak wynika z definicji Przecławskiego- prawdziwy turysta to ten, który chce zapoznać się z lokalnymi zwyczajami, „wejść” w atmosferę danego miejsca. Dlatego szukając ofert wycieczek postanowiłam odnaleźć taką, która pozwoli na dokładne poznanie Tunezji, jej historii i atrakcji.

Fascynująca Tunezja (wycieczka objazdowa)²³

Program wycieczki:

Dzień 1:

Przylot do Monastyru i zakwaterowanie w hotelu, wycieczka „Tour de Ville”*, czyli zwiedzanie okolicznych miast, połączone z możliwością zrobienia zakupów. Zarówno Monastyr jak i Sousse zachwycają pięknymi starym medinami, gdzie nie sposób oprzeć się czarowi urokliwych, wąskich uliczek i gwarnych targowisk pełnych kolorowych straganów. Podczas wycieczki możliwość zobaczenia najpiękniejszego portu jachtowego basenu Morza Śródziemnego czyli Portu El Kantaoui. W Monastyrze zwiedzanie mauzoleum najważniejszej postaci w dziejach Tunezji - Habiba Burgiby, pierwszego prezydenta niepodległego państwa. Po wycieczce powrót do hotelu, kolacja i nocleg.

Dzień 2:

Po śniadaniu przejazd do Kairouanu, świętego miasta Tunezji i czwartego, pod względem rangi, świętego miejsca islamu. Najważniejszym zabytkiem jest Wielki Meczet, cel pielgrzymek muzułmanów z całego świata. Poza meczetem przewidziane jest zwiedzanie basenów Aghlabidów, Zaouit Sidi Essahbi, i wytwórni dywanów. Następnie wyjazd z Kairouanu w kierunku południowym. Po drodze przejazd przez Gafkę, stanowiącą ważny węzeł komunikacyjny, gdzie przewidziany jest lunch. Po posiłku dalsza jazda na południe, w kierunku Sahary. Postój w Tozeur z urzekającym ogromnym gajem palmowym, nad którym góruje stare miasto. Dalsza droga wzdłuż jeziora Szott el-Dżerid do oazy w Nefcie, blisko granicy z Algierią. Większą część Nefty stanowi oaza w głębokim, imponująco długim wąwozie. Zakwaterowanie w hotelu, kolacja i nocleg w Nefcie. Wieczór folklorystyczny, odbywający się w zabytkowym 400-letnim domu (opcjonalnie).

Dzień 3:

Po śniadaniu osoby zainteresowane mogą wziąć udział w wyprawie bryczkami do oazy. po lunchu organizowana jest wycieczka jeepami do dwóch oaz górskich Chebiki i Tamerzy (opcjonalnie). Zachęcamy do udziału w fascynującej podróży przez pustynne piaski do

---

²³ Źródło: <http://www.traveligo.pl/travel.php/430/134250/Fascynujaca-Tunezja-7-dni-FB.html>, data odczytu:13.01.2014

zielonych, pełnych życia gajów palmowych. Po powrocie do Tozeur i krótkim odpoczynku zwiedzanie muzeum Dar Cherait z bogatą kolekcją dzieł sztuki starożytnej, ukazujące życie dawnych mieszkańców Tunezji. Kolacja i nocleg w Nefcie.

Dzień 4:

Między śniadaniem a lunchem czas wolny w Tozeur, a następnie wyjazd w kierunku El Faouar. Droga wiedzie przez środek słonego, wyschniętego jeziora Szott el-Dżerid. W trakcie jazdy podziwiać można niezwykle miraże tworzone przez promienie słoneczne odbijające się w unoszonej wiatrem soli i kropelkach pary wodnej. Na samym środku jeziora przewidziany jest czas na postój, robienie zdjęć i spacer po spękanych dnie okresowego akwenu. Po dotarciu do hotelu w El Faouar, osoby zainteresowane mogą wziąć udział w wyprawie na wielbłądach.

Dzień 5:

Po śniadaniu przejazd do Douz. Na miejscu zwiedzanie miasta i czas wolny. Następnie przejazd przez pustynię do niewielkiej wioski Matmata, w której znajdują się tradycyjne, wykute w skałach domy Berberów. W wiosce i okolicy kręcono sceny do filmu "Gwiezdne wojny" George'a Lucasa. Zwiedzanie fascynującego miasta troglodytów z wizytą w jednym z domów. Po lunchu przejazd na północ do El-Dżem - niewielkiego miasta, które słynie z ogromnego rzymskiego koloseum będącego jednym z najznakomitszych zabytków rzymskich w Afryce. Wycieczkę kończy powrót do hotelu, kolacja i nocleg.

Dzień 6:

Śniadanie i przejazd na północ do Tunisu, stolicy Tunezji. Na miejscu zwiedzanie Muzeum Bardo z okazałą kolekcją rzymskich mozaik. Wycieczka do Tunisu nie może być udana bez zwiedzania rzymskich zabytków i ruin Kartaginy. Niezapomnianym przeżyciem jest spacer po urzekającym, biało-niebieskim miasteczku Sidi Bou Said, położonym na zboczu Zatoki Tuniskiej. Następnie przewidziany jest lunch i czas wolny na medynie w Tunisie, gdzie będzie można przyjrzeć się arabskiej codzienności z jej niesamowitym bogactwem barw i zapachów. Wspaniałe miasto urzeka urodą i klimatem, łączącym specyfikę orientalną z francuskimi wpływami kolonialnymi. Po zwiedzaniu powrót do hoteli w Monastyrze i Sousse, kolacja i nocleg.

Dzień 7:

Wykwaterowanie, przejazd na międzynarodowe lotnisko w Monastyrze i powrót do Polski.

Zakończenie

Podsumowując tą wnikliwą analizę rynku turystycznego Tunezji bez wątpienia można stwierdzić, że kraj ten ma szansę stać się często odwiedzanym miejscem na turystycznej mapie Świata. Duża ilość atrakcji, bogata historia, sprzyjający letniemu wypoczynkowi klimat, stosunkowo niskie ceny, stale rozbudowywana oferta turystyczna, chęć dotarcia do nowych segmentów, stwarzanie atrakcji dla różnych grup społecznych (tanie wakacje, zdrowotna talassoterapia, turystyka kongresowa) to tylko namiastka tego co Tunezja oferuje turystom. Jednak po analizie tego Państwa należy stwierdzić, że istnieje kilka rzeczy, które działają na niekorzyść Tunezji pod względem wizerunku na arenie międzynarodowej. Po pierwsze nieustabilizowana sytuacja polityczna wciąż odstrasza potencjalnych turystów. Po drugie pod pięknymi, luksusowymi hotelami, szeroką gamą atrakcji i pięknych plaż kryje się niestety bieda lokalnej ludności. Jest to wg mnie jeden z negatywnych aspektów zwiedzania tego kraju. Nie sposób nie zauważyć w jak ubogich warunkach żyje większość Tunezyjczyków, dlatego też kwestia wyjazdów zagranicznych Tunezyjczyków należy do wyjątków. Spowodowane jest to faktem iż większość tych „turystycznych enklaw” należy do obcego kapitału a Tunezyjczycy w większości utrzymują się z pracy w tych ośrodkach. Jednak mimo to nastawieni są oni bardzo przyjaźnie do turystów- wiem to z własnego doświadczenia.

Jak wynika z badań, Tunezja cieszy się zainteresowaniem wśród Niemców, Francuzów, ale też Polaków, którzy bardzo chętnie odwiedzają ten kraj a przeprowadzane przez biura podróży ankiety dowodzą, że turyści są w większości bardzo zadowoleni z wakacji tam spędzonych.

Spis tabel

- Tab.1. Dochody ludności tunezyjskiej w latach 2009-2011
- Tab.2. Statystyki dotyczące kształcenia wyższego w Tunezji
- Tab.3. Ogół turystów przyjeżdżających do Tunezji w latach 2009-2013(w tys.)
- Tab.4. Przyjazdy turystów do Tunezji i Afryki w latach 2010-12.
- Tab.5. Przyjazdy do Tunezji w latach 2004-2011
- Tab.6. Liczba noclegów turystów zagranicznych w hotelach wg kategorii.
- Tab.7. Turystyka międzynarodowa- prognozy do końca 2013 roku.
- Tab.8. Prognoza dotycząca turystyki międzynarodowej wg regionów (w mln)
- Tab. 9. Prognozy przyjazdów na świecie (w mln)
- Tab.10. Środki transportu podczas wyjazdów Polaków

Spis rycin

- Ryc.1. Rozmieszczenie atrakcji turystycznych w Tunezji.
- Ryc.2. Dynamika przyjazdów do Tunezji w latach 2008-2012.
- Ryc.3. Dochody z turystyki przyjazdowej do Tunezji w latach 2005-2011/ w US\$
- Ryc.4. Liczba wyjazdów obywateli Tunezji w latach 2005-2011.
- Ryc.5. Wydatki na turystykę międzynarodową w Tunezji (w US\$) w latach 2005-2011 (w US\$)
- Ryc.6. Miejsca noclegów podróżujących Tunezyjczyków w 2012 r.
- Ryc.7. Środki lokomocji jakimi podróżują Tunezyjczycy- 2012r.
- Ryc.8.Zagraniczne wyjazdy Polaków
- Ryc.9. Długość wyjazdów wypoczynkowych Polaków
- Ryc.10. Zakwaterowanie Polaków podczas wyjazdów.

Bibliografia:

<http://www.tunis.msz.gov.pl/pl/>

<http://tunezja.org.pl/historia-tunezji/>

<http://www.memoriesthatremain.com/2010/06/tunisie.html>

http://tunis.msz.gov.pl/pl/tunis_tn_a_95/gospodarka/tunezja_kraj_ludnosc_administracja/tunezja__kraj__ludnosc__administracja

[WWW.poradnik.poland.gov.pl](http://www.poradnik.poland.gov.pl)

www.isc.hbs.edu

<http://www.ins.nat.tn/indexen.php>

<http://www.intur.com.pl/trendy.htm#tab5>

[http://www.indexmundi.com/facts/tunisia/international-tourism\)](http://www.indexmundi.com/facts/tunisia/international-tourism)

Data publikacji: 2013-07-02 <http://www.torun.pl/pl/tunezja-chce-wspolpracy>

<http://travel-fan.pl/statystyki/raport-podroznika-o-wakacyjnych-wyjazdach-polakow-w-2012-roku-czesc-2/>

http://dtxqt4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_highlights13_en_hr.pdf

www.visitjordan.com/Portals/2/jtb_updates/marketing/Tunisia/Tunisia.pdf

Wyrażam zgodę na opublikowanie wykonanego przeze mnie projektu na stronie AWF Kraków poświęconej realizacji przedmiotu „Rynki turystyczne i rekreacyjne”. Oświadczam, że został on wykonany zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie narusza niczyich praw autorskich

